

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.10.1992, sp. zn. 4 Cao 44/92, ECLI:CZ:NS:1992:4.CAO.44.1992.1

Číslo: 23/1993

Právní věta: V občanském soudním řízení, probíhajícím podle ustanovení části třetí nebo i části páté občanského soudního řádu, nemůže soud řešit otázku rozporu obecně závazného právního předpisu se zákonem. Může tu však v případě takového rozporu postupovat podle ustanovení § 109 odst. 1 písm.b), věta druhá,o.s.ř.

Soud: Nejvyšší soud ČR

Datum rozhodnutí: 30.10.1992

Spisová značka: 4 Cao 44/92

Číslo rozhodnutí: 23

Číslo sešitu: 3-4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Řízení před soudem, Rozhodnutí soudu

Předpisy: 99/1963 Sb. § 109 87/1991 Sb. § 33 222/1991 Sb. § 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení z 29.10.1991 byla navrhovatelova žádost o úpravu (zvýšení) starobního důchodu (z individuálního důchodového připojištění podle ustanovení § 33 odst. 4 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích) zamítnuta s odůvodněním, že takovou úpravu (zvýšení) lze se zřetelem k ustanovení § 1 vyhlášky č. 222/1991 Sb. provést jen tam, kde bylo připojištění uzavřeno u veřejnoprávního penzijního ústavu; u takového ústavu však navrhovatelovo připojištění uzavřeno nebylo, nýbrž bylo uzavřeno u podpůrného fondu bývalého Ústředního svazu čs. průmyslu. Bývalý Státní úřad důchodového zabezpečení provedl (realizoval) uvedené připojištění ze jmění těchto podpůrných fondů po jejich zániku. V navrhovatelově případě se tak stalo výměrem z 31. 3. 1956, č. 140108/434, jímž bylo pro něho provedeno připojištění nároku na starobní (invalidní) důchod ze jmění bývalého podpůrného fondu Ústředního svazu čs. průmyslu ve výši 154,37 Kčs ročně.

V opravném prostředku proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení navrhovatel namítal, že mu bylo odepřeno požadované zvýšení nároku z individuálního důchodového připojištění neprávem s poukazem na to, že podle ustanovení § 33 odst. 4 zákona č. 87/1991 Sb. jsou údajně vyloučena připojištění uzavřená u bývalých podpůrných fondů. Uvedeným zákonným ustanovením, jímž byla zrušena vyhláška č. 117/1955 Ú. l., bylo Federální ministerstvo financí zmocněno upravit způsob náhrady osobám, kterým byly nároky podle uvedené vyhlášky kráceny; tuto jedinou podmínku navrhovatel splňuje, poněvadž je mu vypláceno připojištění od přiznání starobního

důchodu (1. 3. 1979), jehož je součástí. Vyhláška č. 222/1991 Sb. pak může být interpretována jen v mezích zákona a nemůže proto omezit okruh oprávněných osob, nehledě k tomu, že orgán sociálního zabezpečení po převzetí zmíněného podpůrného fondu vzal na sebe závazek jeho členy připojistit a připojištění tak získalo charakter veřejnoprávní. To ostatně plyne z výměru z 31. 3. 1956, jímž po peněžní reformě podle vyhlášky č. 117/1955 Ú. l. orgán sociálního zabezpečení jeho nárok z připojištění krátil, nicméně výslovně uznal, že jde o nárok vznikající a trvající s nárokem na důchod téhož druhu z národního pojištění, tedy veřejnoprávního připojištění, což posléze také v rozhodnutí o přiznání starobního důchodu z 2. 4. 1979 učinil a vedle starobního důchodu (nikoli po sloučení v důchod jediný) připojištění v uvedené a krácené výši (13 Kčs) vyplácí.

Městský soud v Praze opravnému prostředku navrhovatele nevyhověl a přezkoumávané rozhodnutí potvrdil, zejména proto, že tu nejde o individuální připojištění, jež má na zřeteli ustanovení § 1 vyhlášky č. 222/1991 Sb., poněvadž nebylo uzavřeno u veřejnoprávního penzijního ústavu.

V podaném odvolání navrhovatel opakoval námitky obsažené v opravném prostředku a vytýkal soudu prvního stupně, že uvedené námitky, dotýkající se veřejnoprávního charakteru připojištění a posléze i rozporu prováděcího předpisu (§ 1 vyhlášky č. 222/1991 Sb.) se zákonem (§ 33 odst. 4 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích), pokud jím takto nepřípustně omezil okruh oprávněných subjektů, ponechal bez povšimnutí, aniž by se jimi blíže zabýval.

Nejvyšší soud České republiky odvolací řízení svým usnesením přerušil.

Z odůvodnění:

Ustanovení § 109 odst. 1 písm. b), věta druhá, o. s. ř. umožňuje soudu přerušit řízení v případě, že tu před rozhodnutím ve věci dojde soud k závěru, že obecně závazný právní předpis, který se týká věci, je v rozporu s Ústavou, zákonem nebo mezinárodní smlouvou, kterou je republika vázána, a postoupit návrh Ústavnímu soudu k zaujetí stanoviska.

Ustanovení § 34 odst. 4 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, byla zrušena vyhláška č. 117/1955 Ú. l., kterou se vyhlásují některá opatření ministra financí o individuálním důchodovém připojištění a federální ministerstvo financí bylo zmocněno obecně závazným předpisem upravit způsob náhrady osobám, kterým byly nároky zkráceny podle této vyhlášky. Vyhláška č. 222/1991 Sb., provádějící zmíněné zákonné ustanovení, však v ustanovení § 1 odst. 1 vedle způsobu náhrady, jakým jsou uvedené nároky, krácené podle vyhlášky č. 117/1955 Ú. l., upraveny (zvýšení o 300 % vypláceného důchodu), váže možnost takové úpravy jen na individuální důchodové připojištění uzavřené u veřejnoprávního penzijního ústavu.

V projednávané věci jde o individuální důchodové připojištění, což ostatně plyne z citovaného rozhodnutí bývalého Státního úřadu důchodového zabezpečení z 31. 3. 1956, jímž byl po peněžní reformě podle vyhlášky č. 117/1966 Ú. l. navrhovatelův nárok z připojištění ve stanoveném poměru krácen a je vyplácen ke dni účinnosti zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, nikoli o nárok z dřívějšího penzijního nadlepení, upravený podle vládního nařízení č. 18/1954 Sb., který byl dále dotčen pozdějšími úpravami, zejména ustanovením § 125 zákona č. 101/1964 Sb., a slučoval se po přiznání důchodu z důchodového zabezpečení v dávku jedinou.

Ustanovením § 33 odst. 4 zákona č. 87/1991 Sb. bylo ovšem federální ministerstvo financí zmocněno upravit způsob náhrady uvedených nároků. Jde však o to, zda toto zmocnění opravňuje uvedené ministerstvo i omezit rozsah takto ze zákona oprávněných subjektů (účastníků individuálního důchodového připojištění) jen na účastníky takového připojištění, jež bylo uzavřeno u veřejnoprávního penzijního ústavu.

Předmět přezkumného řízení ve věcech důchodového pojištění je přitom vymezen předmětem přezkoumávaného rozhodnutí včetně uvedených důvodů, z nichž byla požadovaná dávka, popřípadě její úprava (zvýšení) odepřena.

Zamítavý důvod, z něhož odpůrce navrhovateli odpírá provést úpravu (zvýšení) jeho nároku z individuálního důchodového připojištění, pak spočívá výlučně na důsledné aplikaci zmíněného obecně závazného prováděcího předpisu, že totiž takové připojištění nebylo uzavřeno u veřejnoprávního penzijního ústavu.

Jakkoli se navrhovatel pokouší argumentovat tím, že převzetím bývalých podpůrčích fondů bývalým Státním úřadem důchodového zabezpečení došlo k tak významné změně uvedeného vztahu (že připojištění tak získalo veřejnoprávní charakter), že ani ustanovení § 1 citované vyhlášky, pokud váže možnou úpravu jen na připojištění uzavřené u veřejnoprávního penzijního ústavu, nemůže být překážkou pro jím požadované zvýšení dávky; odvolací soud je přesvědčen, že uvedený rozpor nelze překonat výkladem. Rozpor obecně závazného právního předpisu se zákonem jako normou vyšší právní síly však soudy nejsou, pokud k takovému závěru dospějí, oprávněny řešit samostatně v řízení nalézacím podle části třetí ani v řízení přezkumném podle části páté občanského soudního řádu (§ 246c o. s. ř.); pro takový případ zvolil občanský soudní řád (viz jeho znění vyhlášené pod č. 501/1992 Sb.) postup blíže upravený v ustanovení § 109 odst. 1 písm. b), věty druhé, který je třeba se zřetelem k ustanovení § 211 téhož zákona uplatnit i v řízení odvolacím.

Z výše uváděných důvodů tak učinil i odvolací soud v projednávané věci a odvolací řízení proto přerušil (§ 109 odst. 1 písm. b/, věta druhá, § 246c a § 211 o. s. ř.) až do vyřešení shora uvedené otázky, k němuž byl dán podnět.